

Ouderbegeleiding

Interventies om het transitieproces organisatorisch te verbeteren

Doel Ouders van jongeren met een chronische aandoening begeleiden in het transitieproces van de verzorgende ouder naar de coachende ouder die de regie steeds meer aan de jongere zelf overdraagt. Bij ouderbegeleiding wordt gericht aandacht besteed aan deze rolveranderingen.

Doelgroep Ouders van jongeren met chronische aandoeningen tussen 12-25 jaar.

Beschrijving Een belangrijke voorwaarde voor succesvolle transitie naar de volwassenenzorg is dat jongeren kunnen optreden als 'partners in zorg'. Dit betekent dat zij hun competenties voor zelfstandig contact met hun zorgverleners moeten ontwikkelen. Een manier om de jongeren te stimuleren meer verantwoordelijkheid te nemen, is ze het consult (deels) zelfstandig (alleen, zonder ouders) te laten doen ([zie TOOL: Jongeren alleen in de spreekkamer](#)). Ook ouders maken een eigen transitietraject door. Dit wordt door hen soms als lastig ervaren. Hier kan ouderbegeleiding ondersteuning bieden.

Ouderbegeleiding berust op twee principes:

1. Ouders ervan bewust maken dat de jongeren steeds meer verantwoordelijkheid krijgen en moeten (leren) nemen;
2. Ouders ondersteunen bij de opdracht jongeren meer taken uit te laten voeren en meer verantwoording te laten nemen. Zorgverleners kunnen ouders helpen bewust hun ouderpositie te kiezen.

Hoewel het van belang is dat de ouders de regie over de jongere langzamerhand uit handen geven, blijven zij wel betrokken. Om de ouders en de jongeren niet te overvallen met de nieuwe ouderrol, zal er vanaf het moment dat de jongere ongeveer 12 jaar is, regelmatig met de ouders en jongere over worden gesproken. Ook bij jongere kinderen is het belangrijk met de ouders te spreken over hoe zij meer zelfstandigheid en een normale sociale ontwikkeling van hun kind kunnen bevorderen. De begeleiding van de ouders door de zorgprofessionals kan bestaan uit gesprekken over de vraag hoe ze hun kind stapsgewijs meer verantwoordelijkheid en ruimte kunnen geven. Verder kunnen de ouders bijvoorbeeld worden geïnformeerd via een informatiefolder of website. Het systematisch gebruik van instrumenten als Individueel Transitieplan ([zie TOOL: ITP](#)) en de Groei-wijzer ([zie TOOL: Groei-wijzer](#)) bevordert dat ouders en jongeren groeien in hun nieuwe rol met de daarbij horende competenties.

Ouderbegeleiding in de praktijk

Module Betrokken ouderschap

Om ouders te ondersteunen in hun veranderende ouderrol heeft TransitieNet de module 'Betrokken Ouderschap' ontwikkeld ([Zie TOOL: module 'Betrokken Ouderschap'](#)). Deze module is primair bestemd voor revalidatie-instellingen en Mytylscholen. Instellingen kunnen de module aanbieden aan ouders van jongeren in de leeftijd van 11-18 jaar met een lichamelijke beperking. Hij is gericht op de transitieprocessen die spelen voor ouder en kind. Er zijn drie ouderavonden waar ouders worden geïnformeerd over onderwerpen die aansluiten bij de leeftijdsfase van de jongere zoals vrijetijdsbesteding, zelfstandig wonen, participatie, puberteit.

Nadat de ouders de module hebben gevolgd:

- Zijn ze op de hoogte van de transities die plaatsvinden in de leeftijdsfase waarin hun kind op dat moment zit;
- Hebben ze inzicht in hun rol bij de transities;
- Zijn ze ervan op de hoogte wat transitie voor hun kind betekent;
- Hebben ze ervaringen kunnen uitwisselen met andere ouders;
- Hebben ze voorbeelden gezien van toekomstmogelijkheden voor hun kind;

- Weten ze waar ze terecht kunnen voor vragen of eventuele verdere zorg op dit gebied.

ITP voor ouders

Wanneer ouders hun kind zelfstandiger zien worden, zal het vertrouwen toenemen en wordt het gemakkelijker de verantwoordelijkheid aan de jongere over te dragen. Het Individueel Transitie Plan (ITP) kan hiervoor een goede tool zijn ([zie TOOL: ITP](#)). De jongeren worden door het ITP gestimuleerd in hun zelfstandigheid. Het ITP wordt ook door de ouders ingevuld. Hierdoor kan de zorgverlener zien hoe de ouders over hun kind denken en op welke punten ze eventueel extra begeleiding willen ontvangen. De zorgverlener moet hierbij in het oog houden dat ouders veel expertise, vaardigheden en *know how* hebben met betrekking tot hun kind en de aandoening van hun kind.

Tips voor ouderbegeleiding

Maatschappelijk werker en ouderbegeleider Bob de Raadt in het **Erasmus MC / Sophia Kinderziekenhuis – Thuisbeademing** geeft tips over hoe ouderbegeleiding vormgegeven kan worden:

- sterke kanten van de ouders inventariseren
 - stilstaan bij hun last
 - complimenten geven
 - wederzijdse regie (ouders en jongere)
 - delegeren (vorm van goed ouderschap)
 - bufferprocessen van ouders versterken
- basisprincipes benutten voor ouders en jongere

Verwijzing

- Behandelmodule '[Betrokken ouderschap](#)'
- [Website](#) "Mijn tiener heeft Diabetes"
- [Zie TOOL: ITP voor ouders](#)
- [Zie TOOL: Jongeren alleen in de spreekkamer](#)
- Berg, M van den, R. Smit. 2010. 'Betrokken Ouderschap: Ondersteuning aan ouders met een lichamelijk gehandicapt kind'. Afstudeeronderzoek Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Hogeschool Leiden.
- Raadt, de B. 2009. [Presentatie: Ouderbegeleiding en transitie](#). Medisch Maatschappelijk Werk, Centrum voor thuisbeademing, Erasmus MC – Sophia, Rotterdam
- Raadt B. de. 2006. [Levensbeschouwing, veerkracht en identiteit](#). Systemtheoretische aspecten bij ouderbegeleiding in een academisch kinderziekenhuis. Ouderschap in een medische stroomversnelling. Dienst PSZ van Erasmus MC – Sophia. Rotterdam.
- Staa, A.L. van, M. Kuijper, S. Jedeloo, J. Latour. 2007. '[Wat doen we met de ouders?](#)' in: [Kind en Ziekenhuis](#) (april) pag. 49-51.
- Pas, A. 2009. Handboek Methodische Ouderbegeleiding: deel 1-10. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- [Website](#) het ouderkompas

Voorbeeld(en) van toepassingen in de Praktijk

Praktijkvoorbeeld

Dhr. B. de Raadt is medisch maatschappelijk werker bij het **Erasmus MC / Sophia Kinderziekenhuis – Thuisbeademing** te Rotterdam, betrokken bij de transitie van jongeren naar de volwassenenzorg. Hij richt zich hierbij voornamelijk op het begeleiden van de ouders. Voor meer informatie over de ervaringen van Dhr. B. de Raadt kunt u met hem contact opnemen via: b.deraadt@erasmusmc.nl.

Overig

Voor meer informatie over de behandelmodule 'Betrokken Ouderschap' kunt u terecht bij: TransitieNet coördinator Sander Hilberink, s.hilberink@erasmusmc.nl